

XXV Jornada d'Agricultura
Universitat Catalana d'Estiu 2010
Prada de Conflent

«Agricultura i ciutat: complementaris o antagònics?»

Miquel Vidal

Doctor en arquitectura

Màster en Arquitectura del Paisatge de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)

Professor titular del Departament d'Urbanisme i d'Ordenació del Territori de la UPC

A la *Storia del paesaggio agrario italiano*, d'Emilio Sereni, la parcel·lació agrícola condiona l'orientació del *cardus* i el *decumanus* com a estructuradors del paisatge. Durant l'edat mitjana, un cop enfonsat l'Imperi romà, l'agricultura es refugia a l'interior de la ciutat la qual esponja. El Renaixement comporta l'explotació del territori d'una manera ordenada i finançada per fortes inversions, les quals procedeixen del comerç, de la banca privada i també de l'aplicació de tècniques de conreu redescobertes amb la lectura dels clàssics. L'agricultura, en un equilibri delicat amb tot el medi natural, configura «il bello paesaggio», on s'assenten les vil·les, l'espai d'oci i negoci i, alhora, les autèntiques unitats de producció.

En el paisatgisme anglès dels segles XVIII i XIX, l'agricultura s'incorpora en el pensament il·luminista del paisatge i adopta la naturalesa com a model perfecte. L'agricultura estimulada per una legislació que potencia la concentració de propietats, l'Apropament Act, es converteix en un objecte estètic i en el motor econòmic de la revolució industrial.

Al final del segle XVIII i durant bona part del XIX, amb la revolució industrial, el poder passa del medi rural al medi urbà, i això determina que a partir d'ara la lògica urbana estableixi l'organització i la gestió del territori.

Intel·lectualment, el paisatge agrícola es converteix, com afirma Joaquim Español en *Arquitectes en el paisatge*, en el paisatge de l'enyorança, del record, un paisatge inamovible enfront del dinamisme de la ciutat.

El predomini de la ciutat respecte de l'agricultura que es manté durant el segle XIX fins a avui explica la relació actual entre la ciutat i l'agricultura, una relació derivada d'un xoc de rols sense cap justificació objectiva. En un moment en què la ciutat s'escampa per tot el territori i que la consideració del medi ambient és present en totes les disciplines que gestionen el territori, sembla que ha arribat el moment en què el paisatge agrícola esdevé el gran component natural que la ciutat sempre ha necessitat; i, si en la ciutat densa del segle XX

van ser els parcs, en la ciutat oberta del segle XXI seran els paratges agrícoles els que funcionaran perfectament com a unitats de producció autònomes i altament competitives.

La complementarietat entre la ciutat i l'agricultura no és cap utopia, és simplement una articulació raonada entre les dues realitats que es compensen mútuament. La consecució d'aquest objectiu reclama únicament gestionar, en pla d'igualtat, les dues cares d'un veritable desenvolupament equilibrat com són la ciutat i el camp.

Si bé Alemanya i Holanda il·lustren àmpliament aquest respecte mutu entre la ciutat i el camp, cal aprofundir més en aquesta relació i establir una complementarietat en la funció i en el disseny. En aquest sentit s'emmarquen els treballs de recerca promoguts des de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona en el curs Funcional Land Art, que coordina el professor Miquel Vidal; el TGV Portal del Penedès; la proposta per a l'Agrupació dels Polígons Industrials al Penedès, desenvolupats en el Primer i Segon Congrés d'Art i Paisatge Vitivinícola, i el Parc Agro cultural de Salas (Astúries).